

A black and white photograph of a wooden door. The door features a prominent vertical grain and a rectangular panel design. The text "SERHED WALEDKHANI" is overlaid at the bottom of the image.

SERHED WALEDKHANI

SERHED WALEDKHANI

Norske Kunstforeningers debutantpris
i samarbeid med NorgesGruppen
2011

Flukt, stoppmotion animasjon, 3:06 min, 2011

Flukt, stoppmotion animasjon, 3:06 min, 2011

Norske Kunstforeningers debutantpris i samarbeid med NorgesGruppen ble i 2011 tildelt Serhed Waledkhani for verket *Flukt*.

Norske Kunstforeningers debutantpris i samarbeid med NorgesGruppen deles ut årlig til en debutant på Statens Kunstutstilling, Høstutstillingen.

I tillegg til prisen på 50.000 kroner, får vinneren mulighet til å vise en separatutstilling i kunstforeninger rundt om i landet. Med prisen ønsker Norske Kunstforeninger og Norges-Gruppen å sette fokus på unge samtidskunstnere.

I juryens begrunnelse heter det:

Tross en relativt ung alder demonstrerer kunstneren med håndverksmessige teknikker og virkemidler et åpenbart talent innen sitt felt. Gjennom sekvenser av ekspressive gjennomarbeidede tegninger, utviskninger, overstrykning-er og sammensmeltning av nye tegninger, utleveres et modent og overbevisende personlig uttrykk.

Flukt fremstår som en reise ladet med universell gyldighet. Valget av de visuelle løsninger og arbeidets karakter tegnes gjennom en tidkrevende prosess, med poetisk sensitivitet og stilsikker beslutsomhet.

Flukt, stopmotion animasjon, 3:06 min, 2011

Flukt, stoppmotion animasjon, 3:06 min, 2011

Line Ulekleiv: **Serhed Waledkhani**

Flukt

Animasjonsfilmen *Flukt*, som Serhed Waledkhani mot tok Norske Kunstforeningers debutantpris i samarbeid med NorgesGruppen for i 2011, starter med at den unge kunstneren traver i en filosoferende positur foran et blankt papir, som om han undrer på hva han skal gjøre med det. Så begynner han å tegne noen enkle streker, etter hvert ser vi en vei omgitt av noen enkle skur i murstein. Etter noen flere tenkepauser tar han sats og hopper inn i den hvite flaten, som en logisk følge av at kunstneren slukes av sitt eget arbeid. Fra nå av tar fortellingens animerte tegninger over, akkompagnert av en mollstemt persisk fiolin. Vi følger han videre i kullstiftversjon, han faller inn i et fiktivt lag som er basert på sine egne og familiens erfaringer.

I *Flukt* får vi innblikk i en transitvirkelighet i byen Hajilar i Nord-Irak under Golfkrigen. Det er dystert og dvelende, en innestengt situasjon understreket av en knugende og stormende himmel. Med litt fantasi kan man skimte ulike

Flukt, stoppmotion animasjon, 3:06 min, 2011

figurer i skymassene. Vi ser etter hvert en kvinne i en vev og en fengslet mann utstøter et skrik. Mengder av mennesker kjøres enten vekk eller fraktes inn i av lastebiler. Baksiden av en av disse lastebilene blir omgjort til en murvegg, som transporteres til det papiret Waledkhani begynte å tegne på. Mot slutten av filmen fjerner han murstein på murstein fra innsiden av fiksjonen, og trer som seg selv ut i det rommet han kom fra.

Med en manende og ekspressiv tegnestil, med poetiske og melankolske innslag, skaper Serhed Waledkhani et

teknisk sikkert og sterkt verk. Det er et driv gjennom animasjonen, en stadig bevegelse som synes både reell og metaforisk. Den omstendelige og tidkrevende prosessen bak stoppanimasjonen skinner gjennom. Hver enkelt scene er laget med utgangspunkt i samme tegning, neste scene begynner på et nytt ark, med en ny tegning. Kulltegningene viskes ut og strykes over etter hvert, de sklir over i nye tegninger ved å etterlate seg synlige spor på papiret. Dette skaper en røff stemning, tidvis bygger tegningene opp en masse av former, som tette vegger betrakteren støter mot. Samtidig fungerer disse etter-

latte markeringene som et slags metafysiske skyggespor, som om det er en parallell ånde verden vi er vitne til. Som alle erfaringer i livet, kan heller ikke disse tidlige tegningene forsvinne helt.

Både i uttrykk og tematikk klinger sørafrikaneren William Kentridge med i Serhed Waledkhanis animasjonsfilmer, de er også utført i kullstift og har en ekspres- siv, brutal og lyrisk karakter. Tegningen benyttes som den mest basale form for kunstnerisk kommunikasjon, og etterlater synlige spor som transporteres videre i animasjonen. De beskriver en fragmentert og ufullendt historie. Kentridge vokste opp i Johannesburg under apartheidregimet og var vitne til dets kollaps, noe som setter sterkt preg på hans animasjoner. Men bakenfor den spesifikke konteksten tjener hans observasjoner som allegorier på det å være menneske. For Kentridge er kulltegningen ikke bare et fysisk medium, den representerer også en tankemåte som viser verden som en prosess. Verden er ikke fiksert, i likhet med minner og framtidshåp.

En lengsel tilbake

Flukt appellerer til universelle instinkter, hvor flukt, rastløshet og stadig bevegelse er fellesnevnerne de aller fleste kan forholde seg til. Alle ønsker seg til et sted hvor de føler seg hjemme. Likevel er altså utgangspunktet høyst

reelt. Filmen er basert på historien til Serhed Waledkhanis familie, og hvordan de som kurdere måtte flykte fra forfølgelse i Iran til Nord-Irak. Her bodde de i telt, før de ble tatt til fange og sendt til flyktningleiren Al-Tash i Sør-Irak, hvor det bodde flere tusen mennesker. I filmen ser vi bilder flakse ut av en koffert, mulige minner i en situasjon hvor familien er spredt for alle vinder. Mangelen på forankring til et sted hvor man hører hjemme, en geografisk ryggrad for slekten, er gjennomgående tematisert i *Flukt*. Vi ser de oppspente teltene som fungerer som midlertidige hjem. Uvissheten om fremtiden kan være vanskelig å forestille seg. For Waledkhani er filmen motivert av en lengsel etter å reise til Kurdistan, landet foreldrene hans kommer fra, men som han selv aldri har sett – han er født i flyktningleiren. Selv om det er mulig å lese politiske føringer inn i *Flukt*, er ikke dette kunstnerens ærend - han vil bare vise sin egen historie.

Da Serhed Waledkhani kom til Norge som syvåring i 1996, ble han sendt fra flyktningleiren i Sør-Irak til Fauske i Nordland. Han har bemerket at det var en drastisk overgang fra slanger, skorpioner og ørkenen til et stille og trygt Norge, hvor familien skulle starte på nytt. I Fauske ble familien boende i fire år før de flyttet videre – først til Fredrikstad, så til Bærum. Fra en utdanning både på snekkerlinje og allmennfaglig påbygging på videregående skole, satset han på kunst – han hadde alltid tegnet. Han

50 nan, olje, bambus, 170x150 cm, 2012

har gått på Fabrikken Asker Kunstfagskole og går nå på Kunstakademiet i Trondheim, med en følelse av å komme hjem – han slipper å flykte. På sett og vis følger han opp en skapende praksis i sin egen familie; moren er opptatt av veving og tradisjonelt kurdisk kunsthåndverk, faren sysler også med håndverk og søsteren utdanner seg som kunstner ved Kunstakademiet i Oslo. Familien er med, både i kulissene og synlig tilstede i hans kunst.

Å tegne med tråd

Serhed Waledkhani ser ut til å ha en særskilt evne til å anvende sine opplevelser og det han tilfeldigvis måtte komme over, som ren inspirasjon og premiss for sitt kunstneriske virke. Han fremstår som en Espen Askeladd som ser at alt kan brukes. Hans familie var blant de første som fikk tv-apparat i flyktningleiren, og fascinasjonen for tegninger i bevegelse stammer derav fra sterke flimrende inntrykk som barn, midt i den tørre og støvete leiren. Dermed er det for ham en naturlig forbindelse mellom teknikk og tema i *Flukt*, levende bilder og flyktningleiren henger sammen. Han arbeider utover animasjonsfilm med tegninger, installasjoner, broderi og maleri. En tålmodig utholdenhet gjør at han uredd gir seg i kast med ambisiøse og tidkrevende prosjekter. Han har trent fotball, oppgir han som forklaring, han må bruke kondisjonen over tid.

Et broderi i svart og rødt av hans mor, *Min mors knute*, hvor moren selv sitter ved veven, har denne omsorgen for tidsbruk og håndverket tydelig innskrevet. Moren knyttes til rødt, hun har et godt hjerte for sine barn som hun ønsker den beste framtid for. Broderiteknikken minner om en tegnet strek, men sting som nesten ikke er synlige.

I en rekke teknisk avanserte trådinstallasjoner, hvor

Serhed Waledkhani kan sies å tegne med tråd, skaper han tette romkonstruksjoner definert av et rammeverk i bambus. Disse fyller han med kryssende tråder som styres kontrollert i forskjellige retninger. Han lager rom i rommet, en egen verden. Waledkhani må jobbe svært fysisk for å konstruere disse rommene i tråd, og kryper til slutt akrobatisk ut av sitt eget verk. Trådene blir som strengene i et instrument. Figurer, gjenkjennelige og mer abstrakte, er definert i en fortetning av trådenes linjespill. Han forteller historier om fangenskap og drømmen om frihet. Foreldrenes historie kan tematisk anes, samtidig er opplevelsen mer allmennmenneskelig; man er stengt inne i seg selv, og higer etter å slippe ut. I *Min første jeansjakke* ser vi en mindre, kubeaktig boks som rommer en jeansjakke. Denne holdes fast i en fastfrost bevegelse – en gest som viser til et usynlig menneske inne i plagget. I følge Waledkhani gjenspeiler dette verket overgangen til Norge slik den artet seg i skifte av klesdrakt, en synlig markering av transporten fra en kultur til en annen. Den moderne vestlige jeansjakken var ukjent for han da han kom hit, og signaliserte en annen identitet enn den han var vant med.

Disse trådverkene kan minne om arbeidene til den japanske kunstneren Chiharu Shiota, som også benytter seg av tråder i kvadratiske avgrensninger. Trådene løper i alle retninger og definerer et tvetydig rom, både be-

skyttende og klaustrofobisk, en trygt materielt nettverk og et fengsel. I en jungel av tråder finner betrakteren et dypt og drømmeaktig rom, som delvis kan skjule et innbygd objekt, for eksempel en kjole. Det er noe svært personlig ved Shiotas arbeider, som er basert på hennes egen biografi, og denne pendlingen mellom konstruksjon og mørke kan man til dels gjenkjenne hos Serhed Waledkhani. Trådene kan stå for forbindelsene mellom hvert individ og dets personlige historie, men også den tilknytningen man har til sin familie og andre mennesker – de usynlige båndene.

Skisseblokker, tursj og blyant, A5 og A6, 2009-2012

Land til land, by til by og hjem til hjem, stoppmotion animasjon, 2012

Land til land, by til by og hjem til hjem

I det siste har Serhed Waledkhani jobbet med en fortsettelse av *Flukt* som han kaller *Land til land, by til by og hjem til hjem*. Både tematisk og stilistisk fortsetter han der han slapp. Han har forsøkt å skape en animert fortelling som er mest mulig glidende, uten synlige kutt. Teknisk sett har han valgt en ny løsning; hele animasjonen er tegnet på en papirrull på 10 meter; i riktig kronologi. På hver side har han montert en rull, slik at handlingen kan sveives frem og tilbake. Igjen er strukturen svært krevende og krever en nitid planlegging. Tegningene i kullstift er basert på skisser og detaljene tegnes ut etter hvert. Dels er Waledkhani inspirert av Bayeux-teppets lange narrative sekvenser, men også et arbeid han selv har laget med et direkte avtrykk av et teppe som deretter ble rullet sammen. Rullen som fortellerstruktur, hvor noe avdekkes gradvis, gir også assosiasjoner til antikke papyrusruller eller kinesiske grafiske arbeider.

Den nyproduserte animasjonsfilmen korresponderer altså med den første, men synes både tettere og mørkere enn den første. Det forsvinningspunktet som Serhed Waledkhani demonstrerte ved selv å gå inn i papirflaten i *Flukt*, får sin parallell i en rekke scener i den nye animasjonen. En bil forsvinner, en tornado blåser vekk alle telt og et slags kosmisk sugende nullpunkt antydes. Tempoet er høyere nå, og det er som om intensiteten

Land til land, by til by og hjem til hjem, stoppmotion animasjon, 2012

er skrudd opp noen hakk. Han vender tilbake til det provisoriske huset, hvor menn er på besøk, onkler og venner av familien. De beveger seg i en sirkel, igjen en repetisjon av livets gang, hvor man på et eller annet tidspunkt er nødt til å føle seg fanget. En mulig utgang viser en transformasjon av forskjellige kjøretøy – fra sykkelhjul til sykkel til motorsykkel, fra bil via buss til vi ser et fly i luften. Noen er alltid på vei til et annet sted.

Line Ulekleiv (f-1974) er freelancer og aktiv som skribent. Hun er utdannet kunsthistoriker ved universitetet i Oslo.

Land til land, by til by og hjem til hjem, stoppmotion animasjon, 2012

Hvilken veg skal vi gå?, skulptur og stoppmotion animasjon, 2012

Side 13-15: Land til land, by til by, hjem til hjem,
tegning; kull og visketeknikk, 10 x 1,5 m, 2012

Juryen for Norske Kunstforeningers pris i samarbeid med NorgesGruppen har i 2011 bestått av:

Rami Maktabi, Fredrikstad Kunstforening,
styremedlem Norske Kunstforeninger

Marianne Hultman, Oslo Kunstforening,
daglig leder/intendant

Per Christian Jørstad, Trondhjems Kunstforening,
styremedlem Norske Kunstforeninger

Arne Revheim, Statens 124.Kunstutstilling,Høstutstillingen,
juryleder Den Nasjonale Jury 2011

STATENS 125.KUNSTUTSTILLING, HØSTUTSTILLINGEN

er Norges største scene for samtidskunst. Siden den åpnet dørene for første gang i 1882, har den vært elsket og hatet - en magnet for kunstnere, kritikere og publikum. Utstillingen er basert på fri innsendelse, alle som ønsker er velkomne til å søke.

8. september - 7. oktober 2012

Kunstneres Hus
Wergelandsveien 17
0167 Oslo

tirsdag - søndag 11.00 - 18.00

tirsdag - fredag 09.00 - 11.00 - forbeholdt skoleklasser

NB: Mandager stengt og ingen omvisninger

For bestilling av omvisning: post@billedkunst.no

NorgesGruppen er stolt sponsor av Norske kunstforeningers debutantpris

NorgesGruppen

Utstillingen er produsert av Norske Kunstforeninger
og skal vises i følgende kunstforeninger:

2012

Sandefjord Kunstforening 11.08-09.09

Bømlo Kunstlag 06.10-16.10

2013

Fauske Kunstforening 19.01-27.01

Heimdal Kunstforening 23.02-17.03

Fredrikstad Kunstforening 01.06-23.06

Serhed Waledkhani

©2012 Norske Kunstforeninger

Katalogtekst Line Ulekleiv

Design/layout Anne-Grethe Thoresen

Trykk Molvik Grafisk AS

Opplag 1800

ISBN: 978-82-90515-28-2

Norske Kunstforeninger Postboks 477 Sentrum 0105 Oslo

www.kunstforeninger.no

